

ΕΝΑΣ ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (Δεκέμβριος 2007)

Συγγραφέας: ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΑΜΠΕΤΑΚΗΣ

Τον τελευταίο καιρό έχουμε γίνει όλοι οικολόγοι. Είναι της μόδας. Λίγο οι φωτιές, λίγο ο Ασωπός, λίγο το βραβείο Νομπέλ στον Αλ Γκορ μάς έχουν κάνει να ανταλλάσσουμε συνεχώς ιδέες και τρόπους για το πώς θα μειώσουμε το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Μιλάμε για «οικολογικές λάμπες», για «υβριδικά αυτοκίνητα» και άλλα όμορφα κατασκευάσματα. Καλά όλα αυτά, αλλά κατά την ταπεινή μου γνώμη απέχουν έτη φωτός από τα πραγματικά προβλήματα του περιβάλλοντος.

Για να διαχειριστούμε ορθώς μια κρίση, ένα πρόβλημα ή έναν κίνδυνο, το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνουμε είναι η αξιολόγηση της επικινδυνότητάς του (risk assessment). Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να αξιολογήσουμε επαρκώς το κάθε πρόβλημα, ώστε να περάσουμε στη συνέχεια σε τρόπους αντιμετώπισης και επίλυσής του. Ένα τέτοιο εργαλείο είναι το σύστημα διαχείρισης της ασφάλειας των τροφίμων που λέγεται HACCP (από τα αρχικά των λέξεων Hazard Analysis and Critical Control Point). Το πρώτο βήμα του HACCP είναι να αναγνωρίσουμε και να αναλύσουμε τους κινδύνους. Η ανάλυση των κινδύνων αποτελεί το πιο σημαντικό στάδιο για την ορθή διαχείρισή τους. Απαιτεί επιστημονική γνώση και τεχνική εμπειρία προκειμένου να αναγνωριστούν όλοι οι πιθανοί κίνδυνοι. Έχοντας ολοκληρώσει αυτή την ανάλυση, μπορούμε να ξέρουμε ποιος είναι ο κίνδυνος σε ένα αβγό, η σαλμονέλα ή το εξασθενές χρώμιο [Cr (VI)];

Κάνοντας μια μελέτη HACCP για το περιβάλλον, είναι εύκολο να συμπεράνουμε ότι οι πιο σημαντικοί κίνδυνοι για τον πλανήτη Γη δεν είναι «το νέο 666» (κατά τον κ. Δ. Ψυχογιό, στο «Βήμα», 12.12.2007), δηλαδή το CO₂ που εκλύεται από κάθε καύση (συμπεριλαμβανομένης της αναπνοής μας). Ειδικότερα για τη χώρα μας το φαινόμενο του θερμοκηπίου είναι μεν ένας υπαρκτός κίνδυνος, αλλά με μικρή επικινδυνότητα.

Μερικοί κίνδυνοι υψηλότερης επικινδυνότητας για το περιβάλλον στην Ελλάδα σήμερα είναι η δολοφονική διαχείριση των υδάτων [π.χ. το Cr (VI) είναι μια

ανθρωπογενής ρύπανση που προκαλεί καρκίνο, το ποσοστό των θανάτων από καρκίνο στα Οινόφυτα από 6% που ήταν το 1989, σήμερα είναι 36%], η ανύπαρκτη αναδάσωση χωρίς κτηματολόγιο και δασολόγιο (ποιος είναι άραγε ο λόγος των αναδασωμένων προς τις καμένες εκτάσεις;), οι παράνομες χωματερές (που πολλές πιάνουν φωτιά και έτσι εκλύουν καρκινογόνες διοξίνες).

Για να αξιολογήσουμε την επικινδυνότητα των κινδύνων, πρέπει να σκεφτούμε την πιθανότητα να προκαλέσουν θάνατο ή μη αντιστρεπτή βλάβη στον άνθρωπο ή στο περιβάλλον. Θάνατοι ζώων και ανθρώπων που σχετίζονται με τη ρύπανση του περιβάλλοντος παρατηρούνται συνεχώς (Κορώνεια και Οινόφυτα, αντίστοιχα). Άρα, είναι αυταπόδεικτο ότι ο πιο σημαντικός κίνδυνος για τον άνθρωπο στην Ελλάδα του 2007 δεν είναι το CO₂ αλλά το μολυσμένο νερό. Το οποίο, λόγω των συγκοινωνούντων δοχείων που είναι τα κανάλια του υδροφόρου ορίζοντα, εξαπλώνεται γοργά. Σήμερα ένας καρκινοπαθής από μολυσμένο με Cr (VI) νερό δεν μπορεί καν να εναγάγει την Πολιτεία, αφού δεν υπάρχει νόμος που να απαγορεύει το Cr (VI) στο νερό. Παράλληλα, από τα 20 πρόστιμα που επέβαλε πρόσφατα το ΥΠΕΧΩΔΕ σε βιομηχανίες των Οινοφύτων (συνολικά 1,4 εκατ. ευρώ), κανένα δεν αφορούσε το Cr (VI)!

Μαγικές λύσεις δεν υπάρχουν. Αλλά μην κρυβόμαστε πίσω από τη λάμψη των βραβείων Νομπέλ και της σύσκεψης στο Μπαλί για το κλίμα. Το πρόβλημα στην Ελλάδα σήμερα δεν είναι το κλίμα αλλά το στραβό μας το κλήμα, που, όπως πάμε, σύντομα θα το φάει ο γάιδαρος. Το πιο μεγάλο πρόβλημα είναι η ανύπαρκτη διαχείριση των ρυπαντών και των σκουπιδιών- από τις παράνομες χωματερές και το αμφίβολο χρονοδιάγραμμα για τους νέους ΧΥΤΑ στην Αττική ως τα καρκινογόνα στοιχεία στο νερό και ενδεχομένως και στα τρόφιμα. Συνάμα δεν υπάρχει πραγματική τιμωρία για τους ρυπαίνοντες. Ένα πρόστιμο-χάδι (ακόμη και αν εισπραχθεί) δεν θα σταματήσει καμία βιομηχανία να συνεχίσει να ρυπαίνει. Απαιτείται καλλιέργεια καταναλωτικής παιδείας με τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων δημόσια προσβάσιμης με τις εταιρείες που τους έχουν επιβληθεί πρόστιμα, αν αυτά τα πρόστιμα έχουν πληρωθεί. Ένας «Τειρεσίας Προστίμων» για το Περιβάλλον και τα τρόφιμα χρειάζεται, για να ξέρουμε ποιος ρυπαίνει ή παράγει μη ασφαλή τρόφιμα. Έτσι θα μπορούμε ως καταναλωτές να τους μποϊκοτάρουμε εμπορικά. Ζητάμε πολλά από το ΥΠΕΧΩΔΕ και το Υπουργείο Ανάπτυξης;

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 14 Δεκεμβρίου 2007,
σ. 11